

Verkiezingsprogramma **GroenLinks**

Gemeenteraadsverkiezingen 2022

Inhoud

Leefbaarheid en mobiliteit.....	2
Vliegverkeer.....	3
Economie.....	4
Bollengrond.....	4
Wonen.....	5
Klimaat en duurzaamheid.....	6
Zorg en welzijn.....	7
Een gezond Teylingen.....	8
Armoede.....	8
Sport en beweging voor iedereen.....	9
Racisme en Discriminatie.....	9
Regenbooggemeente.....	9
Toegankelijkheid voor iedereen.....	9
Sport en cultuur.....	10
Sport.....	10
Cultuur.....	10
Bibliotheken.....	10
Modern bestuur.....	11
Meer ondersteuning van eigen initiatief inwoners.....	11
hSamen op zoek naar oplossingen.....	11
Nieuw model voor meer participatie.....	11
Meer burgerraadsleden.....	12
Grip op gemeenschappelijke regelingen.....	12
Raadsbreed werkprogramma.....	12

Leefbaarheid en mobiliteit

Onze leefomgeving staat steeds meer onder druk. Zowel onze kernen als de buitengebieden lijden daaronder. GroenLinks Teylingen heeft als uitgangspunt een duurzame, biodiverse en klimaatadaptieve leefomgeving.

- Onze kernen zijn of worden autoluw, goederenvervoer vindt plaats op tijden dat het de overige gebruikers van de openbare ruimte niet hindert
- Leefbaarheid is belangrijker dan doorstroming. Voetgangers en fietsers gaan vóór het OV; het OV gaat vóór het goederenvervoer; en het goederenvervoer gaat vóór auto's.
- Meer parkeergelegenheid voor fietsen in onze centrumgebieden, bij bushaltes en stations.
- Het parkeren van auto's in de centrumgebieden ontmoedigen door het invoeren van betaald parkeren voor bezoekers.
- Binnen de bebouwde kom geldt een maximumsnelheid voor alle voertuigen van 30 kilometer per uur.
- In het buitengebied wordt veel gewandeld en gefietst, alle niet-doorgaande wegen worden gewijzigd naar "auto-te-gast straten", hierdoor wordt de veiligheid van de fietser en wandelaar beter gegarandeerd.
- We gaan onze woonomgeving verder vergroenen; we gaan meer bomen planten, we gaan geveltuinen promoten, en we werken aan grotere boomspiegels en het vergroenen van overbodige verhardingen.
- Nieuw groen dat door een projectontwikkelaar of door de gemeente wordt opgeleverd is biodivers qua inrichting.
- Er komen meer en betere wandel- en fietsroutes.

In de Bollenstreek hebben we te maken met een hoge verkeersdruk, deels toeristisch, deels lokaal verkeer, deels beroepsgoederenvervoer. Onze infrastructuur is verouderd en sterk gericht op automobiliteit. Goede oplossingen zijn mogelijk als we samenwerken met buurgemeenten in de regio, met ondernemers in de Bollenstreek, met de Provincie en met het Rijk. GroenLinks Teylingen ziet kansen door:

- Het optimaliseren van het openbaar vervoer. Hoogfrequent elektrisch busvervoer, grote bussen in de spits, kleine bussen daarbuiten.
- We maken onderscheid tussen snelle verbindingen naar omliggende gemeenten en naar de NS-stations en langzamere verbindingen voor het buurtvervoer.
- Bij nieuwbouwprojecten wordt de aansluiting op het OV-net gegarandeerd.
- We hebben twee NS-stations in onze gemeente. Dit is aantrekkelijk voor treinreizigers en voor automobilisten die daar parkeren en dan voor een aantrekkelijk tarief met een shuttle naar strand of Keukenhof gebracht worden.
- Met transporteurs in de regio gaan we in overleg om het grote transport via zogenaamde hubs nabij de uitvalswegen te centreren. Via deze hubs worden goederen met kleiner transport naar de dorpen vervoerd.

- Provinciale wegen horen niet door de bebouwde kom, alle bestaande verkeersproblematiek kan niet worden opgelost op de bestaande verkeersaders. Er zullen dus nieuwe rondwegen aangelegd moeten worden buiten de huidige kernen. Hierbij houden we nu al rekening met de aansluiting en ontsluiting van bestaande en nieuwe, nog te ontwikkelen woongebieden.
- Onze fietspaden zijn aan een nieuwe visie toe. De huidige breedte is gebaseerd op fietsen met terugtraprem en een enkele bromfiets. Tegenwoordig zijn er elektrische fietsen met verschillende snelheden. Ook het gebruik van (elektrische)bakfietsen neemt toe. Al het verkeer dat sneller kan dan 25 km/u deelt het weggedeelte met de auto's en allen respecteren de daar geldende snelheidslimiet van 30 km/u. Het langzame fietsverkeer en de snorfiets maakt gebruik van een breder fietsgedeelte of een apart fietspad.
- Buiten de bebouwde kom is al het langzame verkeer gescheiden van het snelverkeer. We werken aan het vergroten van de capaciteit van de fietspaden om alle soorten fietsverkeer te kunnen verwerken.

Vliegverkeer

De laatste jaren is de overlast van Schiphol blijven groeien. Het gaat om toename van geluidsoverlast en van de uitstoot van fijnstof, vooral in Sassenheim en Warmond. De overheid moet de luchtvaartsector aan banden leggen!

De luchtvaart moet net als andere vervoerssectoren zoals trein, bus en auto haar uitstoot verminderen om milieu, gezondheid en klimaat te beschermen. En daar past groei van de luchthavens niet bij. GroenLinks Teylingen is daarom tegen de groei van Schiphol en tegen een tweede Kaagbaan.

We strijden tegen de geluidsoverlast van Schiphol. Hierin moet Teylingen samenwerken met alle gemeenten rond Schiphol; de gemeenten moeten niet tegen elkaar worden uitgespeeld.

De belangrijkste punten:

- Minder nachtvluchten;
- Meer meetpunten voor lawaai en vlieghoogtes, vooral binnen de woonwijken;
- De gegevens over geluidsoverlast moeten worden verzameld door een neutrale instantie.
- Duidelijke en betere normen voor overlast, en het opleggen van sancties bij overtredingen.
- Er mag geen nieuwbouw komen binnen de geluidszone van Schiphol (LIB4 en LIB5). Deze geluidszones zijn er niet voor niets. NB Sinds 2018 geldt: iedereen die een nieuwbouwhuis koopt binnen die zones kan hierover niet meer klagen.

Economie

Het midden- en kleinbedrijf en startups vormen het economische hart van Nederland. Maar de overheid heeft jarenlang juist grote bedrijven geholpen, met lage belastingen en soepele regels. Als dank ontweken die massaal belasting en verscheepten ze banen naar het buitenland. Ook in de corona crisis bleek weer dat grote bedrijven het overheidsloket gemakkelijk weten te vinden, vaak zonder veel bereidheid om als tegenprestatie te verduurzamen en banen te behouden.

- GroenLinks kiest ervoor de financiële ondersteuning en groene investeringen terecht te laten komen bij het midden- en kleinbedrijf, startups en de grote bedrijven die echte sociale en economische waarde creëren.
- EEN GROENE ECONOMIE VOOR IEDEREEN.
- Een groene economie kan niet zonder schone energie. Helaas hebben we een enorme achterstand op andere landen. Nederland heeft te lang vertrouwd op fossiele brandstoffen als kolen, olie en gas en loopt achter in het opwekken van zonne- en windenergie. Maar er liggen kansen. Schone energie wordt steeds goedkoper. We hebben de technologie, de industrie en de infrastructuur om een inhaalslag te maken en om koploper te worden in de schone energie van de toekomst. GroenLinks wil die kansen grijpen.

Bollengrond

De gemeenten in de Bollenstreek hebben hun gemeenschappelijk beleid vastgelegd in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek.

Naar aanleiding van kritische vragen van GroenLinks Teylingen eind 2018 heeft de Gemeenteraad van Teylingen om nader onderzoek gevraagd naar de effectiviteit, de controleerbaarheid en de maatschappelijke effecten van dit beleid. Dit heeft geleid tot twee kritische rapporten van een extern onderzoeksbureau, die ons verplichten om samen met de andere "Bollengemeenten" in gesprek te gaan over dit beleid en te komen tot een actuele versie die recht doet aan alle inwoners en ondernemers in de Bollenstreek. Met bollenboeren is inmiddels een gesprek geweest. Ook zij zien grote bezwaren in het huidige beleid: de bouw van villa's leidt juist tot verrommeling en drijft de grondprijs op, vrijgekomen bollengrond is niet altijd goed bruikbaar, het opruimen van paardenweitjes en moestuinen is een verarming van het gebied:

Wat moet er gebeuren:

- We gaan in gesprek met de regio over een duurzame en biodiverse Bollenstreek waar ruimte is voor alle gebruikers, bewoners en ondernemers.
- We zien af van verdere schaalvergroting en zetten in op ecologische bollenteelt, waarbij we ons onderscheiden van andere 'bollengebieden' door onze kennis van veredeling en het ontwikkelen van nieuwe rassen.

- In afwachting van het nieuwe beleid schorten we het handhaven op het oneigenlijk gebruik van bollengrond op.
- In afwachting van het nieuwe beleid schorten we het uitgeven van bouwtitels voor GOM-woningen op.
- Er komen heldere, meetbare en controleerbare criteria voor zaken als 'ontrommeling', biodiversiteit en gebruik van bollengrond.
- Er moet een discussie komen over het gebruik van bollengrond; er zijn namelijk nog meer opgaven, zoals een deugdelijke infrastructuur, genoeg woningen en het opwekken van duurzame energie.

Wonen

Ondanks dat wonen een grondrecht is, is het niet langer vanzelfsprekend. Starters op de woningmarkt, of het nu huurders of kopers zijn, komen niet of nauwelijks aan bod. Dit komt door de stijgende prijzen en door investeerders die woningen opkopen om deze tegen hoge prijzen te verhuren of door te verkopen. Resultaat: in een steeds verder vergrijzende gemeente wonen kinderen langer bij hun ouders dan we mogelijk of wenselijk vinden. Daarnaast is de nieuwbouw niet duurzaam genoeg. Zo worden er bijvoorbeeld slechts een paar zonnepanelen geplaatst om aan de norm te voldoen.

De gemeente moet eisen stellen aan projectontwikkelaars en bouwers:

- Nieuwbouwprojecten bestaan voor tenminste 40% uit sociale huur, 35% goedkope koop en huurwoningen en 25% dure woningen.
- Alle nieuwbouw, woningen en bedrijfsgebouwen worden circulair gebouwd, leveren energie op die lokaal opgeslagen kan worden.
- Door het invoeren van een anti-speculatiebeding en zelfbewoningsplicht voorkomen we dat onze woningvoorraad verdwijnt naar een duurder deel van de markt.
- De sociale huurwoning komt niet eerder dan na twintig jaar beschikbaar voor de vrije sector of voor verkoop.
- We stimuleren het omvormen van leegstaande bedrijfs- en kantoorpanden tot woningen.
- Collectieve woonvormen worden als aparte categorie met een concrete doelstelling opgenomen in de woonagenda. De gemeente stimuleert initiatieven voor collectieve woonvormen.
- We zetten bij nieuwbouw in op bereikbaarheid met het openbaar vervoer en de fiets en verlagen de parkeernormen.
- Er komen meer oplaadpunten voor elektrische auto's bij openbare parkeerplaatsen bij woningen.
- We zorgen voor voldoende woningen die qua omvang en voorzieningen passen bij de behoefte van oudere inwoners. Dit bevordert de doorstroming.

Klimaat en duurzaamheid

We moeten de uitstoot van CO₂ terugdringen. Dit is iets dat geen uitstel duldt, en wat we samen moeten oppakken. We betrekken alle inwoners en ondernemers hierbij. Dat lukt alleen als we als overheid voorop lopen en het goede voorbeeld geven. We gaan verduurzamen wat er al is en stellen heldere voorwaarden aan wat er nog gaat komen. De minst draagkrachtigen worden hierbij ondersteund: iedereen heeft recht op een duurzame toekomst.

GroenLinks Teylingen ziet hier veel kansen!

- We betrekken inwoners en ondernemers bij alle stappen op het gebied van de lokale energiestrategie en de transitievisie-warmte.
- We maken wijken pas aardgasvrij als er betrouwbare en betaalbare alternatieve warmtebronnen zijn. Tot die tijd zetten we in op isolatie van gebouwen en gebruik van zuinige warmtesystemen.
- We zetten in op het plaatsen van zonnepanelen op daken en gevels van particuliere woningen, bedrijfsgebouwen, gemeentelijk onroerend goed en coöperatief bezit en ook op alle alternatieve plekken waar dit kan, bijvoorbeeld op geluidswallen.
- We zorgen dat de opgewekte energie ten goede komt aan onze gemeenschap en ondernemers door lokale opslag of door teruglevering aan de netbeheerder.
- De maximale duurzaamheidslening wordt opgehoogd van € 7.499 naar € 25.000 (dit is het landelijk maximum).
- De gemeente wordt de aanjager van de energietransitie. Ze stimuleert en faciliteert de verduurzaming van woningen en andere gebouwen door:
  - het samenbrengen van alle betrokkenen;
  - deskundige en doelgerichte advisering en ondersteuning van inwoners en ondernemers;
  - het verstrekken van leningen en subsidies aan inwoners die de verduurzaming van hun woning in eigen beheer (laten) uitvoeren;
  - het toezien op de naleving van wettelijke eisen mbt energiebesparing door bedrijven;
  - het actief stimuleren van inwoners en ondernemers om maatregelen te nemen die bijdragen aan de energietransitie, o.a. door het benadrukken van de financiële voordelen.
- De gemeente zet energiecoaches in voor het begeleiden van inwoners op weg naar verduurzaming
- De gemeente koopt circulair in en blijft een "Fairtrade"gemeente

Zorg en welzijn

Als de corona-crisis ons iets heeft laten zien, is het hoe belangrijk onze publieke sector is. Hoe waardevol het is om te kunnen rekenen op goede zorg wanneer dat opeens nodig is. GroenLinks staat voor een publieke sector die is gebaseerd op samenwerking, vertrouwen en solidariteit. Groenlinks wil dat de mens centraal staat en niet de beleidsterreinen.

Ziek zijn is al erg genoeg: het mag er niet toe leiden dat je ook nog eens in financiële problemen raakt. Zorg draait om het beter maken of ondersteunen van mensen, niet om het maken van winst. Zorg kan en moet gaan over samenwerking tussen organisaties, solidariteit tussen mensen die ziek en gezond zijn en waardering voor professionals.

In Teylingen willen we werken aan “zorg op maat”-oplossingen met focus op waardering voor zorgpersoneel en vrijwilligers. Zorggeld wordt ingezet voor integrale ondersteuning van inwoners en steeds meer preventief zodat ‘zorgelijke situaties’ worden voorkomen: De gemeente stimuleert duurzame initiatieven rond zorgzaam wonen, zoals woon-zorgcombinaties. Hiervan is Sassembourg al een mooi voorbeeld.

Meer dan de helft van de mensen ouder dan 75 jaar in Nederland zegt zich eenzaam te voelen. In Teylingen gaat het om bijna 1.700 75-plussers. Onderzoek wijst uit dat eenzaamheid serieuze gevolgen kan hebben voor de gezondheid, zowel mentaal als fysiek.

Elk mens telt in Teylingen, daarom wil GroenLinks helpen als er sprake is van eenzaamheid bij haar inwoners. We investeren in goede zorg voor onze ouderen. Mantelzorgers geven we de ondersteuning die ze verdienen en we zorgen voor passende respijtzorg om overbelasting te voorkomen.

Eén keer per jaar wordt bij iedereen van boven de 75 jaar een regulier huisbezoek afgelegd om een eventuele zorgbehoefte niet over het hoofd te zien. Voor de overige leeftijdsgroepen vraagt de gemeente alle betrokken partijen (huisartsen, ISD, maatschappelijke werkers etc.) actief bij te dragen aan het signaleren van eenzaamheid. Bij alleenstaande bewoners van pensioengerechtigde leeftijd binnen de gemeente wordt door middel van een formulier geëvalueerd of er sprake is van eenzaamheid en wordt er om toestemming gevraagd om huisbezoek af te leggen om (desgewenst) te helpen met het weer participeren in de maatschappij.

We pakken de crisis in de jeugdzorg aan. Het is onacceptabel dat kwetsbare jongeren maanden op een wachtlijst staan en hulpverleners kampen met te hoge werkdruk. Het extra geld dat vanuit de rijksoverheid komt voor jeugdzorg moet daar besteed worden waar het het meeste effect heeft. We zetten de belangen van jongeren centraal en pleegouders krijgen betere ondersteuning. GroenLinks is groot voorstander van een investering in preventie en vroegsignalering.

We gaan maatschappelijk stigma rondom psychische aandoeningen tegen door middel van publiekscampagnes.

Een gezond Teylingen

Gezond zijn is meer dan niet ziek zijn. We ontwikkelen een brede programmatische aanpak vanuit meerdere maatschappelijke domeinen zoals zorg, onderwijs, wonen en welzijn om de gezondheid van mensen te bevorderen en gezondheidsverschillen tussen groepen te verkleinen. We stimuleren burgerinitiatieven die hieraan meewerken.

Voorkomen is beter dan genezen. Of het nu gaat om schulden, geestelijke gezondheid of problematisch overgewicht, het is cruciaal om problemen aan te pakken voordat mensen gezondheidsproblemen krijgen. Daarom investeren wij structureel in preventie, en in betere samenwerking binnen en buiten de zorg en in hulpverlening op plaatsen waar problemen het eerst kunnen worden gesignaleerd. Bijvoorbeeld met maatschappelijk werkers bij de huisarts en op school en lichamelijke screenings in de GGZ. Zo zorgen we dat er meer oog is voor een gezonde leefstijl.

We bouwen aan een rookvrije generatie door de openbare ruimte, waaronder parken, speeltuinen en terrassen, rookvrij te maken.

Als we beleid maken op het gebied van jeugd, welzijn en zorg, zijn de groepen om wie het gaat altijd volwaardige gesprekspartner. GroenLinks stimuleert de verbinding tussen zorg enerzijds en kunst en cultuur anderzijds. Wij ondersteunen projecten waarbij kwetsbare of zieke mensen in contact worden gebracht met kunst en cultuur.

GroenLinks Teylingen gaat voor:

- Duidelijkheid bij het aanvragen van zorg;
- Continuïteit van zorg;
- Zo min mogelijke bureaucratische rompslomp;
- Voldoende inspraak en ondersteuning;
- Deskundige professionals.

Armoede

We zullen ons ervoor inzetten dat geen enkele inwoner van de gemeente Teylingen onder de armoedegrens moet leven. De armoedeproblematiek is complex en vaak lastig te bestrijden. Dit komt met name door gebrek aan harde cijfers en transparantie, maar ook omdat er vaak te laat wordt ingegrepen. Wij willen de groep van financieel zwaksten in beeld brengen via de betrokken organisaties en vanuit de gemeente actief, preventief en op maat hulp bieden en voor duurzame oplossingen zorgen. Ook willen we in samenwerking met de andere gemeenten (Lisse, Hillegom) en de ISD Bollenstreek mogelijkheden onderzoeken om kinderen die in armoede opgroeien direct een persoonsgebonden ondersteuning vanuit de gemeente te bieden.

Sport en beweging voor iedereen

Sporten is gezond en brengt mensen met verschillende achtergronden, leefstijlen en mogelijkheden samen. We ondersteunen sportverenigingen en garanderen de toegang tot sport voor kinderen, gezinnen met een kleine beurs en mensen met een beperking. We werken aan een veilige sportwereld, zonder discriminatie of uitsluiting. Naast sporten stimuleren we ook andere vormen van beweging, zoals dansen, wandelen en fietsen.

De financiële situatie van een inwoner of diens kinderen mag nooit een belemmering zijn voor sportbeoefening.

Racisme en Discriminatie

Elke Teylinger is anders en verschillen moet je vieren. In Teylingen willen we er alles aan doen om discriminatie en polarisatie in beeld te krijgen, zodat we het gericht en stevig tegen kunnen gaan.

Scholen zijn de hoeders van de toekomstige samenleving. Zij moeten veilig zijn voor iedere leerling, ongeacht seksuele gerichtheid, genderidentiteit, geloof, huidskleur of beperking. In Teylingen werkt de gemeente samen met scholen om racisme en discriminatie tegen te gaan en een veilig klimaat voor alle leerlingen te creëren.

Regenbooggemeente

Zeven op de tien LHBTI's krijgen te maken met fysiek of verbaal geweld wegens hun identiteit. Als het aan GroenLinks ligt, zorgt de gemeente voor een veilige en inclusieve omgeving voor LHBTI's. We evalueren, vernieuwen én gaan actief aan de slag met het Regenboog Akkoord in samenwerking met belangenorganisaties van LHBTI's. We voeren een inclusief beleid met aandacht voor LHBTI-personen, bevorderen de veiligheid, ondersteunen jongeren, steunen LHBTI-personen in een potentieel kwetsbare positie en bevorderen de zichtbaarheid. Want zonder zichtbaarheid geen acceptatie.

Toegankelijkheid voor iedereen

We maken werk van een Lokale Inclusie Agenda waarbij het VN-verdrag Handicap de norm is. Het openbaar vervoer, de publieke ruimte, bedrijfsruimten en gemeentelijke gebouwen worden breed toegankelijk voor ouderen en mensen met een beperking.

Evaringsdeskundigen worden betrokken in het beleidsproces.

Communicatie vanuit de gemeente moet begrijpelijk en toegankelijk zijn voor iedereen. Alle communicatie wordt geschreven in begrijpelijke en duidelijke taal (taalniveau B1) en waar nodig in verschillende talen. We garanderen daarbij het recht op betekenisvol menselijk contact. Dat mag nooit volledig vervangen worden door online formulieren, chatbots, apps, callcenters en websites.

Sport en cultuur

De gemeente gaat een bijdragen leveren om alle sportieve en culturele activiteiten toegankelijk te maken voor alle kinderen. Een laag inkomen mag hier geen beperking zijn.

Sport

We willen dat kinderen onder de 18 jaar mee kunnen doen met alle sporten en activiteiten, ook met een duurder lidmaatschap (zoals bijvoorbeeld tennis). Daarnaast willen we het gesprek aangaan met de verenigingen om waar mogelijk de kosten voor alle kinderen en jongeren (onder de 23 jaar) te verlagen. Bijvoorbeeld door de lidmaatschapstarieven aan te passen en eventueel te subsidiëren, maar ook door het gratis lenen van materiaal mogelijk te maken.

Cultuur

Iedereen krijgt toegang tot cultuur. Culturele instellingen worden inclusiever en beter toegankelijk. Basis hiervoor is de Code Culturele Diversiteit en het VN-verdrag Handicap. Cultuurparticipatie, amateurkunst en muziekverenigingen ondersteunen we extra.

Bibliotheken

Bibliotheken vervullen een belangrijke rol in onze samenleving op het gebied van cultuur, onderwijs en welzijnswerk. Bibliotheken spelen, onder andere in samenwerking met scholen, een belangrijke rol in de bestrijding van laaggeletterdheid. Daarnaast gaan bibliotheken zich meer inzetten voor ontmoeting en publiek debat. De aanwezigheid van bibliotheken wordt gegarandeerd, evenals de toegankelijkheid ervan voor iedereen.

Modern bestuur

Vernieuwing van de democratie is nodig: we moeten inwoners en ondernemers bij de lokale problemen betrekken en zo concreet bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke problemen.

Meer ondersteuning van eigen initiatief inwoners

Inwoners hebben vaak goede ideeën. GroenLinks Teylingen wil een lokale overheid die inwoners maximaal in de gelegenheid stelt om zelf actief te zijn en eigen initiatieven te ontplooiën. In hun eigen buurt of straat! Dat kan bijvoorbeeld gaan om innovatieve vormen van wonen of zorgen maar ook duurzame start-ups en sociale ondernemers die werken aan innovatieve, creatieve oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken.

Samen op zoek naar oplossingen

Te veel mensen voelen zich onmachtig en hebben geen plek om mee te praten en mee te besluiten. GroenLinks zet zich in voor het versterken van de democratie voor iedereen, door ruimte te geven aan gesprek en ontmoeting. Een gezamenlijke zoektocht naar oplossingen voor belangrijke vraagstukken in plaats van slechts het insprekrecht als een besluit al bijna genomen is. Dat vraagt om een lokale overheid die helder communiceert, informeert en inwoners betreft bij het proces. Lokale betrokkenheid is essentieel voor bijvoorbeeld de energietransitie en het vergroenen van de omgeving van inwoners en ondernemers. Ervaringsdeskundigen worden betrokken bij het beleidsproces rondom zorg.

Nieuw model voor meer participatie

Inwoners en ondernemers krijgen in de huidige structuur van raads- en commissievergaderingen te weinig ruimte om deel te nemen aan de besluitvorming. Ze voelen zich te vaak niet gehoord.

Met de invoering van de belangrijke nieuwe Omgevingswet is het van groot belang dat inwoners vooraf meedenken en meebeslissen. En niet slechts achteraf geïnformeerd worden. Inwoners en ondernemers worden uitgenodigd deel te nemen aan beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende raadsvergaderingen. Hier worden ideeën en voorstellen uitgewisseld, is er ruimte voor debat. De gemeenteraad kan op deze manier een gedegen besluit nemen.

Meer burgerraadsleden

GroenLinks is voorstander van de mogelijkheid om drie burgerraadsleden per fractie aan te stellen, ongeacht de grootte van de fractie. Zo kan het werk beter verdeeld worden en de kwaliteit van de raad verhoogd. Bovendien krijgen geïnteresseerde inwoners die de cursus 'Politiek Actief' gevolgd hebben ook daadwerkelijk de kans om aan de slag te gaan als zij dat willen. Zo zorgen we voor een kweekvijver van politieke talenten.

Grip op gemeenschappelijke regelingen

Tal van gemeentegrens-overschrijdende zaken worden op regionaal niveau besproken, bijvoorbeeld via Holland-Rijnland, een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van dertien gemeenten over zaken die de gelijknamige regio betreffen. Teylingen is een van deze gemeenten.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan de RES, de regionale energiestrategie. Onze gemeente heeft twee raadsleden afgevaardigd in het algemeen bestuur van Holland-Rijnland. Zij informeren de gemeenteraad. Onze wethouders overleggen er met collega's van andere gemeenten uit de regio. Uiteindelijk beslissen de gemeenteraden. Daarom is het goed als Gemeenteraden uit de regio hun collega's opzoeken om te komen tot gedeelde standpunten en dus via de afzonderlijke Gemeenteraden tot besluitvorming met regionaal draagvlak.

Raadsbreed werkprogramma

Niet nog eens vier jaar oppositie tegenover coalitie en omgekeerd. Als iets de inwoner van de politiek vervreemdt, dan is het wel politieke wij-zij discussies in de raadszaal.

Vernieuwing is nodig om de grote opdrachten op het gebied van woningbouw, klimaat, infrastructuur en energietransitie aan te kunnen pakken.

Daarom streeft GroenLinks Teylingen naar een raadsbreed gesteund werkprogramma waarin alle partijen het eens zijn geworden hoe we deze hoofdpunten de komende jaren gaan aanpakken.